

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาลวดลายผ้าที่ใช้ห่อคัมภีร์โบราณอีสานที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้เก็บรวบรวมไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการฟื้นฟู สืบสาน และต่อยอดมรดกทางปัญญาของบรรพชนชาวอีสานที่ได้สร้างสรรค์ลวดลายผ้าโบราณอย่างประณีตงดงามและเสนอข้อมูลผ่าน Information and Communication Technology (ICT) ที่สามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายได้

การวิจัยลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสานมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. วิธีดำเนินการวิจัย มีการดำเนินงาน ๕ ขั้นตอน ได้แก่

๑.๑ ระยะก่อนทำการวิจัย (Pre-Research Phase)

ระยะนี้เป็นการสำรวจผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสานในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้เก็บรวบรวมไว้จากวัดต่าง ๆ ในภาคอีสาน

๑.๒ ระยะของการวิจัย (Research Phase)

การศึกษาลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน คณะนักวิจัยจะดำเนินการดังนี้

๑.๒.๑ ศึกษาลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน โดยการจำแนกประเภทและรูปแบบลายผ้าออกเป็นหมวดหมู่

๑.๒.๒ วิเคราะห์ลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน ได้แก่

๑.๒.๒.๑ คณะนักวิจัยจะสอบถามข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นและนักวิชาการ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่มีผู้ได้รวบรวมไว้ ได้แก่ ชื่อลายผ้า รูปแบบลวดลาย ทิศทางความเชื่อ ฯลฯ และเทียบกับแบบลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน

๑.๒.๒.๒ นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์หาคติ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ตลอดจนภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน

๑.๓ ระยะการจัดทำแผน (Planning Phase) ระยะนี้เป็นการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

คณะนักวิจัยจะเปิดเวทีชาวบ้านโดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในเรื่องการฟื้นฟู สืบสานและต่อยอดความรู้เรื่องลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน ภูมิศึกษาจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทอผ้าอีสาน และได้รับความเชื่อถือจากประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และขอนแก่น

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟู สืบสาน และต่อยอดความรู้เรื่องลวดลายผ้าอีสาน ได้แก่ นักวิชาการ ครูอาจารย์ นักพัฒนากร นักธุรกิจ และผู้อาวุโสในท้องถิ่น

๑.๔ ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase) ระยะนี้คณะนักวิจัยจะสังเคราะห์ลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสานและจัดทำสารสนเทศเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสานในรูปแบบต่าง ๆ

๑.๕ ระยะการติดตามและประเมินการปฏิบัติงาน (Monitoring and Evaluation Phase) ระยะนี้คณะนักวิจัยจะติดตามและประเมินการเผยแพร่ความรู้เรื่องลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสาน

๒. ประชากรหรือแหล่งข้อมูล

ประชากรหรือแหล่งข้อมูลที่ใช้ในครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๒.๑ แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ ผ้าห่อคัมภีร์โบราณอีสานที่ปรากฏในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หากมีปัญหาในการวิจัย คณะนักวิจัยจะตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่ผู้รู้ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผ้าอีสาน

๒.๒ ประชากรประเภทบุคคล ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทอผ้า ซึ่งคณะนักวิจัยจะใช้วิธี Snow ball สอบถามผู้รู้ในจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และขอนแก่น

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีความหลากหลายวิธี ได้แก่ การศึกษาผ้าห่อโบราณ การศึกษาเอกสาร การศึกษาภาคสนาม

๖. กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการศึกษาผลลบลายผ้าห่อคัมภีร์ใบลานอีสาน

